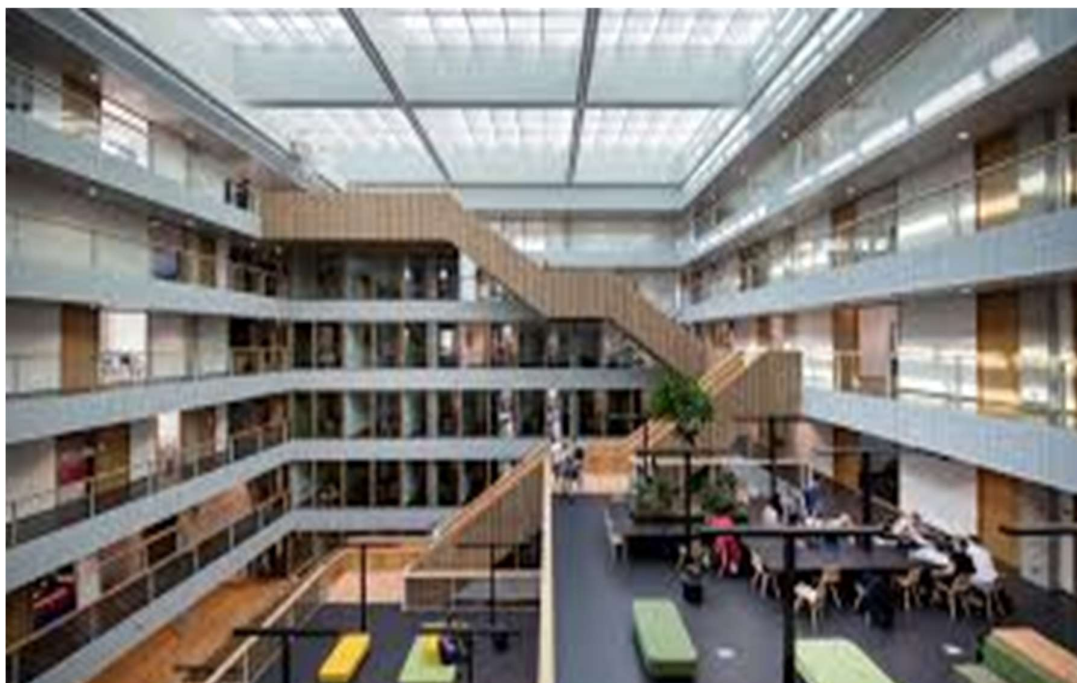

JAARVERSLAG EXAMENCOMMISSIE

**HOGESCHOOL ROTTERDAM
BUSINESS SCHOOL**

EXAMENKAMER COMMERCE

STUDIEJAAR 2019-2020

Instituut

Naam voorzitter Examenkamer

Datum

Status

Examenkamer Commerce HRBS

Mevrouw mr. E(Eefje) van Herwijnen

18 december 2020

Definitief

VERSIEBEHEER

Versienummer	Status en wijzigingen	Datum
1	Concept	20201020
2	Concept	20201117
3	Concept	20201210
4	Definitief	20201218

INHOUDSOPGAVE

1.	Voorwoord	5
2.	Faciliteiten, samenstelling en werkwijze examencommissie	7
2.1.	Faciliteiten van examencommissieleden en vergaderingen	7
2.2.	Samenstelling examenkamer	7
2.3.	Overleg met directie inzake de faciliteiten en uitkomst	8
2.4.	Mogelijkheid om onafhankelijk te functioneren	8
2.5.	Trends en/of aandachtspunten	8
3.	Borgen kwaliteit van tentamens	9
3.1.	Verrichte activiteiten door examencommissie om kwaliteit van toetsen te borgen	9
3.2.	Verrichte activiteiten door toetscommissie om kwaliteit van toetsen te borgen	10
3.3.	Oordeel examencommissie over borgende activiteiten toetscommissie	12
3.4.	Uitgebrachte adviezen en opvolging	12
3.5.	Trends en/of aandachtspunten	13
4.	Onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten (voorheen eindkwalificaties)	15
4.1.	Werkwijze en bevindingen examenkamer bij toetsen eindkwalificaties zoals beschreven in de OER	15
4.2.	Externe validering	17
4.3.	Uitgebrachte adviezen en opvolging	18
4.4.	Trends en/of aandachtspunten	19
5.	Richtlijnen en aanwijzingen om uitslagen tentamens te beoordelen en vast te stellen	20
5.1.	Afgegeven richtlijnen en aanwijzingen	20
5.2.	Uitkomsten/bevindingen bij de toepassing van die richtlijnen	21
5.3.	Trends en/of aandachtspunten	21
6.	Vrijstellingenbeleid	22
6.1.	Aantal vrijstellingen	22
6.2.	Trends en/of aandachtspunten	22
7.	Gevolgde deskundigheidsbevordering/scholing	23
7.1.	Aard en omvang van de activiteiten (collectief en individueel)	23
7.2.	Deskundigheid inzake beoordelen toetskwaliteit (SKE/BKE-certificaten)	23
7.3.	Trends en/of aandachtspunten	23
8.	Aanwijzing examinatoren	24
8.1.	Benoemingsprocedure en profielschetsen	24
8.2.	Benoeming 'externe' examinatoren	24
8.3.	Trends en/of aandachtspunten.	24
9.	Betrokkenheid bij accreditaties	25
9.1.	Aard van betrokkenheid	25
9.2.	Effecten van betrokkenheid	25

10. Betrokkenheid bij nieuwe onderwijsactiviteiten	26
10.1. Aard van betrokkenheid	26
10.2. Effecten van betrokkenheid	26
11. Beoordeling van programma's KiesOpMaat	27
11.1. Ervaringen bij aanvragen van individuele studenten	27
11.2. Ervaringen bij verzoeken om toestemming minors bij andere instellingen	27
12. Verstrekte getuigschriften	28
12.1. Aantal verstrekte getuigschriften	28
12.2. Trends en/of aandachtspunten	28
13. Fraude en preventie	29
13.1. Geconstateerde fraude en onregelmatigheden bij toetsen	29
13.2. Praktijken op het gebied van fraude door studenten	29
13.3. Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door studenten	30
13.4. Praktijken op het gebied van fraude door examinatoren	30
13.5. Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door examinatoren	30
13.6. Trends en/of aandachtspunten	30
14. Toetsgerelateerde klachten	31
14.1. Aantal toetsgerelateerde klachten en aantal gegrond	31
14.2. Trends en/of aandachtspunten	31
15. Hoorzittingen examenkamer	32
15.1. Aantal hoorzittingen	32
15.2. Trends en/of aandachtspunten	32
16. Aantal beroepszaken CBE	33
16.1. Aantal beroepszaken bij CBE en aantal gegrond	33
16.2. Trends en/of aandachtspunten	33
17. Overige aangelegenheden	34
18. Bijlagen	35
18.1. Kwantitatieve gegevens	35
18.1.1. Faciliteiten (in fte voor leden, voorzitter en secretaris)	35
18.1.2. Aantal vergaderingen in het studiejaar 2019-2020	36
18.1.3. Aantal afgegeven getuigschriften per soort voor het studiejaar 2019-2020	37
18.1.4. Verleende vrijstellingen per student	39
18.1.5. Fraude en andere onregelmatigheden	39
18.1.6. Toetsgerelateerde klachten	40
18.1.7. Hoorzittingen examenkamer	40
18.1.8. CBE-zaken	41
18.2. Mandaten aan o.m. de toetscommissie(s) met bijgewerkte P&C-cyclus	42

1. Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van de examenkamer Commerce, onderdeel van de examencommissie HRBS.

Onder de examenkamer Commerce vallen tot en met het collegejaar 2019-2020 de volgende bacheloropleidingen:

Commerciële Economie (CE) voltijd en deeltijd, waarvan de community's (differentiaties) Sportmarketing & –management (SMM) voltijd;
Global Marketing & Sales voltijd (GMS);
Creative, Marketing & Sales voltijd (CMS) en
Marketing of Social Business voltijd (MOS) ieder met een eigen examenprogramma deel uitmaken.
Ondernemen & Retailmanagement (ORM) voltijd;
bekend als de community Entrepreneurship (ENT).

Op 1 september 2019 ging officieel de Hogeschool Rotterdam Business School (HRBS) van start. Het Instituut voor Commercieel Management ging daar onder meer deel van uitmaken. Na ampel overleg in de twee voorgaande studie jaren tussen directie en voorzitters examencommissies van de oorspronkelijk vier deelnemende Instituten (IFM, IBK, RBS en COM) is besloten dat er één examencommissie HRBS gevormd zou worden. Voor een werkbare vorm is deze commissie opgesplitst in uiteindelijk drie examenkamers (Finance, Management en Commerce), aangezien het Instituut RBS pas in een later stadium bij de HRBS aan zal sluiten.
Iedere examenkamer heeft vooralsnog zijn 'eigen' opleidingen en werkwijze behouden. Het is de bedoeling dat op termijn de werkwijze binnen de examenkamers verder geharmoniseerd gaat worden.

De nog steeds jonge examenkamer Commerce heeft afgelopen studiejaar, met name tijdens de coronacrisis (die grote uitdagingen met zich meebrengt), laten zien dat zij zeer doortastend en zelfstandig kan functioneren. Alle leden hebben afgelopen studiejaar de professionaliseringscursus met goed gevolg afgerond.
Als de voorzitter haar taak in het Platform Voorzitters Examenkamers HR (PVE) moest uitvoeren (en dat was dit studiejaar met name vanwege de coronacrisis regelmatig het geval) hebben zij, onder leiding van de vicevoorzitter, stuk voor stuk aangetoond zelfstandig binnen hun community te kunnen handelen, zich onafhankelijk en positief kritisch op te kunnen stellen naar het onderwijsmanagement en goed gemotiveerde besluiten te kunnen nemen en deze op schrift te stellen.
De voorzitter vond het in het begin spannend om belangrijke zaken (met name het maken van besluiten) te delegeren, maar had na relatief korte tijd het volste vertrouwen in dit "team"! Een lid heeft met ingang van 1 april 2020 de examenkamer verlaten vanwege het aanvaarden van een docentfunctie bij een andere hogeschool.
Er is sprake van een team dat goed samenwerkt en "in balans" is voor wat betreft kennis en kunde.

Namens de examenkamer Commerce een woord van dank naar alle medewerkers en studenten van de opleidingen CE en ORM voor het vertrouwen en de samenwerking.

NB. Omwille van de leesbaarheid zal de examencommissie HRBS, examenkamer Commerce, in het vervolg aangeduid worden als 'de examencommissie', tenzij uit de formulering anders blijkt.

Rotterdam, december 2020

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'E' followed by a horizontal line and a vertical stroke.

Mevr. mr. E. van Herwijnen, voorzitter

2. Faciliteiten, samenstelling en werkwijze examencommissie

2.1. Faciliteiten van examencommissieleden en vergaderingen

In de taaktoedeling is 0,2 fte per examencommissielid opgenomen, de vicevoorzitter heeft 0,4 fte en de voorzitter 0,8 fte. Zoals hiervoor al vermeld, is er thans een vacature. Deze zal hopelijk met ingang van 1 januari 2021 ingevuld worden. De animo binnen Commerce om lid te worden van de examencommissie is niet groot. Het inmiddels geselecteerde aspirant-lid krijgt per 1 januari 2021 hopelijk een vaste aanstelling. Dit is voorwaarde voor het lidmaatschap.

Bij volledige bezetting en inzet voor de beschikbare tijd, is het werk tot nu toe beheersbaar, zeker nu de leden zich op zo een krachtige wijze hebben ontwikkeld.

Voor de ondersteuning van de examencommissie hebben we in principe een ambtelijk secretaris met een taakomvang van 1 fte. De werkelijkheid is hier echter weerbarstig. Zie ook 2.2.

Er is in het verslagjaar elke twee weken op donderdagochtend vergaderd. Totaal waren er 23 vergaderingen met een gemiddelde duur van 3 uur. Daarnaast was er elke laatste donderdag van de maand een examenraadsvergadering (12 totaal) waarin studenten geslaagd verklaard werden. Alle onderwerpen, en ook de klachten en verzoeken werden in die tweewekelijkse vergadering plenair besproken. Hoorzittingen werden door twee leden in afwisselende samenstelling op de donderdagmiddag ingepland.

Op de "vrije" donderdagochtend is er thema-overleg belegd of is eindniveau geborgd. Tijdens de eindevaluatie bleek dat de leden deze vorm van vergaderen waarderen en er vooralsnog geen noodzaak is taken tussen de leden te verdelen.

2.2. Samenstelling examenkamer

De examencommissie bestaat gedurende de verslagperiode uit:

- Eefje van Herwijnen, voorzitter sinds 1 september 2008 (lid sinds 1 september 2002);
- Shaghayegh Nassiri, vicevoorzitter sinds 1 januari 2019 (lid namens de community GMS sinds 1 januari 2018);
- Maurits Godschalx (lid namens de community SMM sinds 1 april 2018 tot 1 april 2020);
- René Broos (lid namens de community's CMS en MOS sinds 1 september 2018);
- Wijantie Biseswar-Shankar (lid namens de community ENT sinds 1 januari 2019);
- Klaas van Brakel, extern lid (sinds 1 januari 2017).

Verder werd de examencommissie bijgestaan door de ambtelijk secretaris mevrouw K. Schoenmaker en - bij haar afwezigheid sinds medio januari 2020 – een van de examencommissie-ondersteuners van de examenkamers, mevrouw A. Plus. Zij zijn onder meer verantwoordelijk voor de secretariële ondersteuning van de examencommissie (met name de voorzitter), bereiden de tweewekelijkse vergaderingen en maandelijkse examenraadsvergaderingen (ter beoordeling van diploma's) voor, beheren OsirisZaak, plannen hoorzittingen en assisteren bij het maken van besluiten. Mevrouw Plus verdient voor het waarnemen van de taak van de ambtelijk secretaris hier een eervolle vermelding!

2.3. Overleg met directie inzake de faciliteiten en uitkomst

Afgelopen studiejaar is er gewerkt met één examencommissie HRBS bestaande uit drie examenkamers: Management, Commerce en Finance. De examencommissie HRBS heeft ieder kwartaal overleg gevoerd met de instituutsdirecteur. De voorzitters van de examenkamers zijn bij dit overleg aanwezig, en ook de voorzitter van de examencommissie van de Rotterdam Business School (RBS), omdat dit instituut in de toekomst ook onderdeel zal worden van de HRBS. Alle zaken over facilitering, continuïteit en werkdruk zijn besproken en daar waar nodig heeft de instituutsdirecteur passende actie ondernomen.

In het afgelopen jaar zijn onder andere de volgende onderwerpen besproken: sancties bij onregelmatigheden, scholing en scholingsbudget, de procedure met betrekking tot het inleveren van schriftelijke toetsen, de urenverantwoording van examen- en toetscommissies en de verzoeken alternatieve toetsing in verband met Covid-19.

Er is extra overleg geweest in verband met de totstandkoming van de examenkamer FinMan, een samenvoeging van de examenkamers Finance en Management, te realiseren in het studiejaar 2020-2021.

2.4. Mogelijkheid om onafhankelijk te functioneren

De examencommissie is, net als voorgaande jaren, zeer content over de manier waarop haar onafhankelijkheid wordt gewaarborgd door het voltallige management. Onze gevraagde en ongevraagde adviezen worden op prijs gesteld. Er wordt open over allerlei zaken gecommuniceerd en dat geeft een grote mate van vertrouwen en waardering aan beide kanten.

2.5. Trends en/of aandachtspunten

Een aandachtspunt is de eenwording van de examencommissie HRBS. Er is in het studiejaar 2020-2021 nog slechts sprake van twee examenkamers (FINMAN en COM). Is dit de trend en wordt na dat studiejaar de verdeling in examenkamers losgelaten? Of drijft de examencommissie dan, in verband met het aantal studenten, te ver van de opleidingen af? Daar is nog geen definitieve uitspraak over gedaan.

3. Borgen kwaliteit van tentamens

3.1. Verrichte activiteiten door examencommissie om kwaliteit van toetsen te borgen

Bij de opleidingen Commerciële Economie en Ondernemerschap & Retailmanagement is één gezamenlijke toetscommissie ingesteld. Dit is al jaren het geval. De examencommissie maakt gebruik van haar bevoegdheid om haar borgende taak gedeeltelijk te mandateren aan deze toetscommissie.

Het is belangrijk de borgende en zorgende taken van de toetscommissie goed te scheiden. Het management kan de toetscommissie vragen adviezen te geven over de zorgkant van toetsing (bijvoorbeeld toetsbeleid en toetsplannen).

In hoofdstuk 18 is als bijlage het mandaat toegevoegd. Daarin staan de gemandateerde borgende taak en de werkwijze beschreven. De toetscommissie beoordeelt toetsen van de community's achteraf (review) op validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid.

Voorts is er binnen elke community een zogenaamde preview-commissie. Zij controleren de toetsen vóór afname, waarbij vooral gekeken wordt naar toepassing van het 4-ogenprincipe, juiste invulling van het voorblad, taalgebruik, puntentelling, etc. Deze commissies zijn jaren geleden voor deze zorgtaak ingesteld door het onderwijsmanagement. Het ene jaar functioneert zo'n commissie beter dan het andere jaar. Dit heeft vooral te maken met tijd en beschikbaarheid. Het afgelopen verslagjaar functioneerden de previewcommissies van beide opleidingen uitstekend. Dit heeft ook enorm geholpen bij de uitdagingen die de coronacrisis met zich meebracht voor de toetscommissie. Als toetsen aan de voorkant op orde zijn, scheelt dat bij het borgen (aan de achterkant).

Tenslotte is de aanwijzing van de examinatoren ieder studiejaar een activiteit van de examencommissie waarmee de kwaliteit van toetsen geborgd wordt. Zie ook hoofdstuk 8.

De Hogeschoolbrede maatregelen i.v.m. Covid-19 betekenden in het verslagjaar veel wijzigingen van de in het OER opgenomen toetsvormen in de diverse curriculumschema's. Sinds begin maart 2020 tot begin juni 2020 werd al het onderwijs bij de opleidingen CE en ORM via een goedgekeurd digitaal platform aangeboden. Voor veel cursussen betekende dit ook een wijziging van de toetsvorm, aangezien er op de locaties, tijdens de intelligente lockdown geen toetsen konden worden afgenomen. Het betrof met name kennistoetsen, die normaliter in een gecontroleerde omgeving plaatsvinden (op locatie onder toezicht van een surveillant).

Een examencommissie speelt hierin, op grond van art. 7.13 lid 2 sub L WHW een belangrijke rol. Zij dient namelijk de gewijzigde toetsvorm te accorderen.

Om de wijzigingen goed te kunnen monitoren heeft de examencommissie gedurende deze periode gebruik gemaakt van "aanvraagformulieren" die de cursushouders konden gebruiken om alle nodige wijzigingen toe te lichten.

Het intact houden van de leerdoelen en de te nemen maatregelen ter voorkoming van grootschalige fraude stonden centraal. Een behoorlijke uitdaging, zo bleek vooral bij de start.

Per community zijn, samen met onderwijskundigen, cursushouders, toetscommissie en examencommissieleden, de verschillende mogelijkheden per toets besproken en in het aanvraagformulier verwerkt. Aan de hand van deze formulieren is binnen de examencommissie per toets een officieel besluit genomen. Deze besluiten zijn op schrift

gesteld en naar het opleidingsmanagement van iedere community gestuurd. Het betrof 27 toetsen van de opleiding CE en 17 toetsen van de opleiding ORM.

De examencommissie heeft bij haar besluiten rekening gehouden met de richtlijnen die opgenomen zijn in de notitie *“Toetsen bij Hogeschool Rotterdam Online”*, opgesteld door de Werkplaats Onderwijsleertechnologie (WOLT, 28 maart 2020).

Op basis van dit document zijn toen een aantal afspraken met de cursushouders gemaakt:

- Iedere online kennistoets heeft vier of meer versies;
- Toetsen worden aangeboden onder tijdsdruk (rekening houdend met eventuele technische problemen bij de start);
- Geen vragen op kennisniveau (fraudebeperking)
- Duidelijke analyse na afname van de toets (ter vergelijking met dezelfde toets in vorig studiejaar)

Ieder examencommissielid heeft na afname van de toetsen de toetsanalyses met de desbetreffende cursushouder besproken. Opvallende zaken (opmerkelijk verschil in slagingspercentage, feedback docenten en studenten, etc.) werden nadien besproken. Het toetsprogramma Remindo bood in eerste instantie niet echt een oplossing. Er moesten veel versies gemaakt worden, wilde er sprake zijn van bijna unieke toetsen per student. Doorontwikkeling van dit toetsprogramma maakte het maken van toetsen in de loop van de maanden eenvoudiger en veiliger (v.w.b. privacy en fraude)

Er was van het begin af aan duidelijk Hogeschoolbreed gecommuniceerd dat er geen gebruik zou worden gemaakt van het zogenaamde “online proctoren” i.v.m. de privacygevoeligheid. Pas in juni 2020 is daarmee een pilot gestart met experimenten op zeer beperkte schaal. De uitkomsten daarvan zijn nog niet bekend.

3.2. Verrichte activiteiten door toetscommissie om kwaliteit van toetsen te borgen

De toetscommissie maakt aan het begin van het studiejaar een toetsplan.

Voor het verslagjaar stonden 58 toetsen op de agenda om beoordeeld te worden. De te beoordelen toetsen zijn door de toetscommissie vastgesteld en vastgelegd in een toetskalender.

Op deze wijze is het voor een community aan het begin van het studiejaar helder welke toetsen er in een bepaalde periode beoordeeld gaan worden door de toetscommissie. Bij het vaststellen van de te beoordelen toetsen wordt rekening gehouden met een spreiding over de community's, de leerjaren en de toetsvormen.

Het aantal toetsen per community is bepaald op basis van het aantal door de opleiding ter beschikking gestelde toetscommissieleden én de tijd die het vergt om een toets te beoordelen. Mocht de examencommissie toetsen aandragen aan de toetscommissie, dan krijgen deze toetsen voorrang en worden die toetsen toegevoegd aan de toetskalender. Het streven is om elke toets van een examenprogramma een keer per 4 jaar de revue te laten passeren. Dit is, mede gelet op de aan veranderingen onderhevige curricula, een enorme uitdaging.

De planning & control 2019-2020 is in hoofdstuk 18.2 te vinden. Hierin is te zien hoe de gemandateerde taak bij de start van het studiejaar is vertaald naar een concrete activiteitenplanning voor de overlegstructuur examencommissie – toetscommissie en examencommissie - onderwijsmanagement. COVID-19 heeft hier wel het nodige roet in het eten gegooit!

De toetscommissie heeft, volgens de planning van taken (58 toetsen), ongeveer de helft daarvan kunnen uitvoeren (28 toetsen). Door de COVID-19 omstandigheden is er een stagnatie ontstaan in de gemaakte planning. Daarentegen zijn heel veel meer 'preview'-momenten ingebouwd om veranderde toetsvormen te monitoren.

De "alternatieve" online toetsen zijn allemaal door de examencommissie zelf met hulp van de toetscommissie vooraf gescreend (geborgd) op hun kwaliteit, fraudebestendigheid en privacygevoeligheid. Daarbij is met name getracht het niveau te bewaken.

Het periodiek contact tussen examencommissie en toetscommissie verschoof van éénmaal per kwartaal naar bijna wekelijks.

De leden van de examencommissie (als afgevaardigde van hun community) hadden eveneens bijna wekelijks (in plaats van elk kwartaal) contact met het onderwijsmanagement. Vanaf maart 2020 tot en met einde verslagjaar zijn bijna wekelijks over en weer overlegsituaties geweest ter monitoring en afstemming van veranderende toetsing. Daardoor zijn er nagenoeg geen bijsturende acties nodig geweest.

Alleen bij de start van het online toetsen heeft de examencommissie voorstellen van het onderwijsmanagement, om kennistoetsen één op één om te zetten van fysiek naar online, afgewezen met het advies om de fraudegevoeligheid veel beter in acht te nemen.

De gereviewde toetsen zijn, indien mogelijk, zo veel mogelijk door de toetscommissie in tweetallen beoordeeld op validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid.

De bevindingen van deze beoordelingen worden genoteerd in het Formulier Feedback Toetscommissie (zie jaarverslag toetscommissie 2017-2018 voor het format van dit formulier).

De feedbackformulieren van de beoordeelde toetsen zijn per opleiding gearchiveerd op CumLaude.

Voorafgaand aan het gesprek over een beoordeelde toets met de toetscommissieleden hebben de desbetreffende cursushouders het feedbackformulier ontvangen, zodat zij zich kunnen voorbereiden op het gesprek. Na bespreking van de feedback zijn eventuele verbeteracties in overleg vastgesteld en in de feedbackformulieren opgenomen.

De onderwijsmanagers kunnen een overzicht van de beoordeelde toetsen inzien op CumLaude.

Bevindingen van de toetscommissie:

Het blijft bijzonder lastig om een algemeen oordeel te geven over de kwaliteit van toetsen per community, aangezien er bij allen (na evaluatie) nog wijzigingen in toetsen worden doorgevoerd in het vernieuwde curriculum. Als er dan een toets van een eerder studiejaar wordt gereviewd, blijkt deze soms in het huidige studiejaar aangepast te worden.

Bij de community's van Commerciële Economie, is geconstateerd dat, na overleg met de examencommissie en directie daarover, de studiehandleidingen overal weer in ere zijn hersteld. Dit komt de borging van een goede toetskwaliteit ten goede.

Met de visitatie in het vooruitzicht hebben de beide opleidingen ervoor gezorgd dat de toetsdocumentatie tijdig op orde was.

Docenten vinden over het algemeen de feedback van de toetscommissie waardevol, de gesprekken zinvol en nemen de aanbevelingen/suggesties over.

Overall kan de toetscommissie concluderen dat de kwaliteit van de toetsen niet substantieel is veranderd ten opzichte van vorig studiejaar. De gereviewde toetsen zijn over het algemeen voldoende v.w.b. validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid.

Ook de in dit uitzonderlijke verslagjaar gepreviewde “alternatieve” toetsen kunnen als (sommige zelfs ruim) voldoende worden beoordeeld.

Het feedbackformulier dat door de toetscommissie wordt gebruikt heeft nog steeds aanpassing. Deze actie is vanwege de bijzondere omstandigheden aangehouden.

3.3. Oordeel examencommissie over borgende activiteiten toetscommissie

Strubbelingen tussen enkele leden in de toetscommissie aan het begin van het verslagjaar leidde er in oktober 2019 toe dat de voorzitter van de toetscommissie zijn taak neerlegde. Dat werd door de examencommissie betreurd, aangezien zijn kennis, kunde en inzet, enorm op prijs werden gesteld.

Na een goed gesprek tussen directie, onderwijsmanagers en voorzitter examencommissie is de zaak uitgepraat en is er een nieuwe voorzitter bij de toetscommissie (tevens lid examencommissie) aangewezen. De vacature die ontstond, terwijl de toetscommissie sinds kort pas op volle sterkte was, is toen direct voor de rest van het verslagjaar opgevuld door een toetsdeskundige uit één van de Finance-opleidingen.

Alle betrokkenen waren zeer tevreden met deze oplossing.

De examencommissie heeft zich op basis van de vele (online)gesprekken met de voorzitter en de kwartaalverslagen van de toetscommissie een oordeel gevormd over de, onder mandaat, uitgevoerde activiteiten van de toetscommissie. Zij is overall heel tevreden over de kwaliteit van de activiteiten, ook al zijn deze vanwege de omstandigheden dit studiejaar niet volgens de vooraf vastgestelde planning uitgevoerd.

De kwaliteit van de toetsen van jaar 1 en 2 van de beide opleidingen is geruststellend te noemen. De conclusie is dat de toetsing onder deze omstandigheden over het algemeen goed en op niveau is verlopen.

In jaar 3 en 4 (behoudens de minors) hebben de examenprogramma's van de community's grote cursuseenheden van 30 EC's, die worden getoetst door middel van een portfolio en een assessment met twee examinatoren. De kwaliteit daarvan is en was (nu veelal online) steeds goed te borgen.

3.4. Uitgebrachte adviezen en opvolging

De bevindingen, die door de toetscommissie zijn gerapporteerd aan de examencommissie:

- De validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid van de gereviewde toetsen zijn grotendeels in orde bevonden. Soms zijn er verbeterpunten aanbevolen.
- De taak om toetsen te borgen is gedeeltelijk uitgevoerd, rekening houdend met de huidige COVID-19 omstandigheden, waarbij veelal online (thuis) getoetst moest worden na 13 maart 2020.

Adviezen aan het opleidingsmanagement in het vorige verslagjaar:

- Uitbreiding van de toetscommissie (minimaal één afgevaardigde per community, exclusief de voorzitter);
- Het toetsbeleid CoM opnieuw bekijken en wellicht op onderdelen aanpassen (bijvoorbeeld: hanteren studiehandleiding) in verband met zelfsturende docententeams;
- Alle toetsmateriaal van een community centraal opslaan in een map in een beschermde omgeving zodat de toetscommissie er te allen tijde bij kan;
- BKE-traject versnellen in verband met toetsdeskundigheid bij docenten/examinatoren;
- Previewcommissies consistentener inzetten, ook voor validiteit en betrouwbaarheid;
- Periodiek tripartite-overleg tussen (voorzitters) examencommissie, community-(curriculum-)commissies en toetscommissie.

Bovenstaande adviezen zijn aan het begin van het huidige studiejaar met het opleidingsmanagement besproken.

Na een slechte start (zie hiervoor) is als gevolg hiervan

- ✓ de uitbreiding van de toetscommissie gerealiseerd;
- ✓ studiehandleidingen zijn in ere hersteld;
- ✓ studiemateriaal staat bij alle community's in een centrale map die toegankelijk is voor toetscommissieleden;
- ✓ de BKE-agenda heeft hoge prioriteit en
- ✓ de previewcommissies zijn consistentener ingezet wat zijn vruchten heeft afgeworpen.

Voorlopig is de examencommissie tevreden en zijn er geen nadere adviezen aan het onderwijsmanagement.

3.5. Trends en/of aandachtspunten

De wereld van toetsing en borging daarvan, is gewijzigd tijdens het verslagjaar.

Online lesgeven en toetsen afnemen zal wellicht een onderdeel blijven uitmaken van het onderwijs. Waarschijnlijk volgt er na deze coronaperiode een blended vorm.

Het moge duidelijk zijn dat er in zeer korte tijd enorm veel is geleerd door iedereen binnen de Hogeschool Rotterdam als het gaat om onlineonderwijs en toetsing! Wat jarenlang nog slechts een punt op een agenda in de toekomst was, moest nu meteen worden ontwikkeld en uitgevoerd.

Het is gelukt om binnen een week online onderwijs voor alle studenten te realiseren. Toetsen hebben door de tomeloze inzet van alle medewerkers HR, veelal doorgang kunnen vinden.

Studievertraging is daardoor, gelet op de aantallen studenten die een Propedeuse of einddiploma hebben gehaald, bij de opleidingen CE en ORM grotendeels voorkomen. Studenten waren, ondanks dat ze liever fysiek aanwezig zijn op school, grotendeels tevreden. Het aantal klachten over de online toetsen bleef beperkt. Dat was met name het resultaat van goed denkwerk vooraf.

De voorzitter van de examencommissie is bij de ontwikkeling van veel HR-brede richtlijnen betrokken geweest in het kader van haar taak als voorzitter van het Platform Voorzitters Examencommissies HR. Zie ook hoofdstuk 17.

Overigens zal de examencommissie

- richtlijnen geven over een betekenisvolle inhoud van de (kwartaal-)rapportage van de toetscommissie;
- samen met de toetscommissie het feedbackformulier evalueren en eventueel herzien i.v.m. het nieuwe curriculum en de daarmee samenhangende toetsvormen portfolio en assessment (cursussen t.w.v. 30 EC's).

Deze twee aandachtspunten zijn in het afgelopen verslagjaar niet gerealiseerd.

4. Onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten (voorheen eindkwalificaties)

4.1. Werkwijze en bevindingen examenkamer bij toetsen eindkwalificaties zoals beschreven in de OER

De examenkamer Commerce borgt zelf het gerealiseerd eindniveau (steekproeven uit afstudeerwerken). Dit is bewust niet gemandateerd aan de toetscommissie, omdat de examencommissie zicht wenst te behouden op de feitelijke kwaliteit van inrichting en uitvoering van het afstuderen en zichzelf een oordeel wil vormen over het gerealiseerde eindniveau.

De beoogde kwaliteit wordt op deze manier beter zichtbaar en geeft de voorzitter vertrouwen in het zetten van een handtekening op het getuigschrift.

Onderdeel van de borgingstaken van de examencommissie is ook het jaarlijks aanwijzen van de examinatoren (zie hoofdstuk 8) en het toetsen of alle kandidaten bij diplomering voldaan hebben aan de eisen uit de verschillende examenprogramma's (zowel voor de propedeuse als het einddiploma). Dit laatste gebeurt door het checken van de groslijsten uit "Osiris" tijdens de maandelijkse examenraadsvergadering. Studenten hebben voorafgaand aan die vergadering hun diploma zelf via Osiris aangevraagd. Steekproefsgewijs wordt er via studentnummers gecheckt of aan alle criteria voldaan wordt, alvorens het judicium "geslaagd" (soms "cum laude") af te geven. De "geslaagdenlijsten" worden vervolgens ondertekent door de voorzitter van de examencommissie en tenslotte naar het Studenten Service Center gestuurd ter verder verwerking (o.m. voor registratie bij DUO).

Voor wat betreft de borging door de examencommissie van het gerealiseerde eindniveau wordt dit verslagjaar voor het laatst onderscheid gemaakt tussen het onderzoek naar gerealiseerde leerresultaten van het **oude** en het **nieuwe curriculum**. De oude curricula zijn vanaf 1 september 2020 (op enkele studievertragers van beide opleidingen na) uitgefaseerd.

Opleiding CE-volttijd en deeltijd/ opleiding ORM oud curriculum:

De kwaliteit van het niveau dient, ook al betreft het uitfaserende opleidingen, goed te zijn. Afstudeerbegeleiders en beoordelaars, die examineren op eindniveau, zijn bijgeschoold door het volgen van georganiseerde trainingen voor het (onder meer) beter navolgbaar invullen van de beoordelingsformulieren en onderlinge kalibreersessies. Studenten zijn naar aanleiding daarvan gelijkmatiger begeleid naar het beoogde eindniveau.

Borgingsactiviteiten examenkamer:

In het verslagjaar heeft de examenkamer een zeer beperkt aantal afstudeerwerken (scripties) gecheckt.

Er zijn totaal 9 scripties (3x voltijd CE, 3 x voltijd SMM en 3 ORM) procesmatig én inhoudelijk beoordeeld via het gebruikelijke screeningsformulier van de NQA.

Naast deze borgingssessie zijn de andere interne borgingsinstrumenten zoals de maandelijkse scriptiechecks en kalibraties in verband met de uitfasering en de aanstaande visitaties van beide opleidingen niet meer toegepast.

Bevindingen examenkamer Commerce:

De uitkomst was tot tevredenheid van de examenkamer wederom in orde. Het niveau wordt beoordeeld als “ruim voldoende”.

Opleiding CE-voltijd (community's GMS, SMM, CMS en MOS) en deeltijd (Career Academy)/ opleiding ORM (community ENT) **nieuw curriculum:**

De opleidingen CE en ORM hebben in het kader van het vernieuwde curriculum destijds een nieuw, uitdagend afstudeertraject ontwikkeld dat dit studiejaar voor de tweede keer is uitgevoerd. De opleiding CE is in december 2019 gevisiteerd en heeft een “voldoende” gescoord op deze uitdagende, nieuwe manier van afstuderen! Zie ook hoofdstuk 9.

De vier nieuwe Landelijke Leeropbrengsten (LLO's) staan bij de opleiding CE centraal en moeten aan het eind van jaar 4 (semester 8) worden aangetoond. Het landelijke document geeft veel ruimte, maar tegelijkertijd is het lastig omdat een strikte niveaubepaling ontbreekt. Uitgangspunt is de markt, dat is positief. Daarnaast geeft het nieuwe landelijke profiel meer ruimte om te profileren, wat bij de verschillende community's binnen CE, kansen biedt. Op basis van het ZelCom-model (Bulthuis, 2013) is een beschrijving van het eindniveau ontwikkeld, aangezien veelgebruikte kwaliteitsniveaus in het beroepsonderwijs (Dublin Descriptoren, EQF en NLQF) terug te voeren zijn tot de twee overkoepelende dimensies: zelfstandigheid en complexiteit”.

Bij de opleiding ORM is het totale afstudeerprogramma verdeeld over jaar 3 (semester 6) en jaar 4 (semester 8), waarin totaal 10 landelijke competenties moeten worden aangetoond.

Het nieuwe afstuderen bevat twee passende toetsvormen, namelijk een portfolio en een assessment.

De beoordelingsformulieren van het nieuwe afstuderen van beide opleidingen zijn door de examencommissie getoetst voordat ze in gebruik zijn genomen en inmiddels, na evaluatie, aangepast.

Borgingsactiviteiten examenkamer:

De (voorzitter van de) examencommissie heeft in het verslagjaar 8 (acht) eindassessments, verdeeld over alle community's CE en ORM-voltijd, als toehoorder bijgewoond (“waarneming ter plaatse”) en zich daar op basis van haar deskundigheid en ervaring een oordeel over gevormd.

Er zijn in het verslagjaar 20 (twintig) volledige afstudeerdossiers (portfolio's en opgenomen eindassessments) uit deze voltijddopleidingen door de examenkamer zelf aan een borgingssessie onderworpen.

Er is bij de community's intern na de afstudeer-rondes geëvalueerd door diverse stakeholders, zoals

- afstudeerbegeleiders;
- intern beoordelaars;
- extern beoordelaars;
- coördinatoren;
- afstudeerders;
- alumni
- bedrijfsbegeleiders.

Daarnaast is op last van het management een kwaliteitscheck uitgevoerd op alle ingevulde beoordelingsformulieren.

Bij de nieuwe deeltijdopleiding Commerciële Economie, die deel uitmaakt van de Career Academy is er in dit verslagjaar sprake van gerealiseerd eindniveau. De examenkamer Finance heeft de borgingstaak van de gehele Career Academy op zich genomen. De bevindingen zijn te lezen in haar jaarverslag.

Bij deze bedanken wij die examenkamerleden hartelijk voor deze waargenomen borgingsactiviteiten.

Bevindingen examenkamer Commerce:

De uitkomst van de borgingsactiviteiten was tot tevredenheid van de examencommissie bij **alle** community's van beide opleidingen in orde. Het niveau wordt beoordeeld als "ruim voldoende tot goed".

Voor de opleiding CE met haar vier community's neemt de examencommissie hier graag het oordeel van het visitatiepanel AeQui over: "Er is nu ruimte om te temporiseren. Goed is goed!"

De examenkamer Commerce is trots op de inzet en passie van alle medewerkers van deze opleiding.

Als de opleiding ORM bij haar visitatie in november 2020 ook dit oordeel van het visitatiepanel AeQui zou krijgen (wat in de lijn der verwachting ligt) is de examencommissie heel tevreden!

De voorzitter heeft vol vertrouwen haar handtekening onder de einddiploma's gezet.

4.2. Externe validering

Opleiding CE-voltijd en deeltijd/ opleiding ORM oud curriculum:

Bij de traditionele manier van afstuderen werd (en wordt bij de huidige 'studievertragers') in het feitelijke proces van examinering gebruik gemaakt van externe deskundigen uit het werkveld. Zij zijn aanwezig bij het afsluitende mondelinge examen en functioneren daar, naast de interne examinatoren, als adviseur.

Daarnaast is er nog het extern borgingssysteem, waarbij één- of tweemaal per jaar een interscolaire review met andere Nederlandse hogescholen, die dezelfde opleiding aanbieden, plaatsvindt.

Opleiding CE-voltime (community's GMS, SMM, CMS en MOS) en opleiding ORM (community ENT) **nieuw** curriculum:

Bij de community's GMS, CMS, MOS, SMM en ENT zijn er bij het nieuwe afstuderen externe examinatoren om een beoordelende rol te vervullen. Zij worden door de examencommissie formeel aangewezen. Zie ook hoofdstuk 8.

Bij het beoordelen van het eindniveau zijn er daarom altijd "vreemde ogen" aanwezig.

De opleiding CE is op 12 en 13 december 2019 gevisiteerd door een commissie van AeQui. Zij heeft hier in maart 2020 een rapport over uitgebracht, waarin aangegeven wordt dat er door het panel 15 afstudeerportfolio's zijn bestudeerd. Op basis hiervan concludeert de commissie dat afgestudeerden de beoogde leerresultaten en het gewenste eindniveau realiseren.

Net als in voorgaande jaren worden door alle CE-community's afstudeerwerken gekalibreerd met andere hogescholen (Utrecht, Amsterdam, Den Haag).

De opleiding ORM heeft in het kader van hetzelfde doel verschillende initiatieven genomen om de eindwerken nieuwe stijl met medeopleidingen uit te wisselen om elkaar feedback te geven. In oktober 2019 zijn met de Hogeschool Arnhem en Nijmegen afstudeerhandleidingen en beoordelingsformulieren uitgewisseld en besproken, omdat zij sinds 2019-2020 ook met portfolio-afstuderen werken. Verder zijn twee docenten van de Hanzehogeschool gevraagd online-assessments van jaar 3 en 4 bij te wonen en een aantal eindwerken van afgestudeerden te beoordelen. Ook met Hogeschool Saxion worden gesprekken hierover gevoerd.

Over het algemeen wordt door Hogescholen in Nederland met interesse de nieuwe wijze van afstuderen bij elkaar gevolgd.

4.3. Uitgebrachte adviezen en opvolging

Opleiding ORM:

Naar aanleiding van het Hobéonrapport, dat in het jaarverslag 2018-2019 aan de orde is gesteld, zijn er door de opleiding ORM voor het borgen van de afstudeerwerken een aantal verbeteracties doorgevoerd.

Opvallend waren in het vorige verslagjaar het aantal behaalde tieners voor afstudeerwerken. De beoordelingsformulieren zijn daarom aangescherpt (d.m.v. toevoeging van een beoordelingsschaal "uitmuntend"). Dit leidde in dit verslagjaar tot meer realistische (hoge) beoordelingen.

Aangezien het Landelijk Beroepsprofiel (2018) weinig houvast biedt (in feite te vaag is omschreven) is de niveaubepaling van de competenties aangescherpt d.m.v. gebruik vanaf februari 2020 van het ZelCom-model (Bulthuis, 2013). Het behaalde resultaat is op deze manier nu nog beter navolgbaar.

Opleiding CE:

Vanwege de destijds op handen zijnde visitatie voor deze opleiding in december 2019 zijn de adviezen van de examencommissie CoM en de afdeling AMC van vorig verslagjaar door het opleidingsmanagement ter harte genomen. Er zijn nog zaken aangescherpt, zoals de beoordelingsformulieren en zaken in harmonie gebracht tussen de vier community's. Tenslotte wordt er een opleiding geaccrediteerd en niet vier afzonderlijke community's.

4.4. Trends en/of aandachtspunten

Vanwege de extra werkzaamheden die Covid-19 met zich meebrengt, is de examencommissie niet aan alle aandachtspunten toegekomen. Onderstaande actiepunten 1 en 2 zijn hiervan een voorbeeld.

De aankomende studiejaren wil de examencommissie zich met name richten op

1. een effectievere uitvoering van haar borgingstaak door er meer tijd aan te besteden.
Dit vergt wellicht een verandering van werkwijze voor haar andere taken en/of een uitbreiding van het aantal examencommissieleden;
Dit actiepunt hangt nauw samen met de ontwikkeling van de (brede) examencommissie HRBS.
2. het ontwerpen van een nieuw evaluatieformulier "borging portfolio's en assessments" vanwege de nieuwe vorm van afstuderen;
3. het onder de aandacht brengen bij het onderwijsmanagement van de Nederlandse taalvaardigheid van de studenten.

5. Richtlijnen en aanwijzingen om uitslagen tentamens te beoordelen en vast te stellen

5.1. Afgegeven richtlijnen en aanwijzingen

Er is voor elke community een curriculumontwerp als deel van het beroeps- en opleidingsprofiel.

In Hoofdstuk 10 van de Hogeschoolgids (OER) zijn de curriculumjaarschema's weergegeven met de daarbij behorende toetsvormen en de conversietabellen.

De cursushouders hebben de cursusbeschrijvingen met toetsbare leerdoelen opgesteld om een vastgestelde toetsmatrijs per toets te realiseren.

De cursusbeschrijving in Osiris bevat de volgende onderdelen: vakgebieden en leerlijnen, omschrijving en doel, competenties/LLO's, het aantal te behalen studiepunten, werkvormen, leerstof, beoordelingsrichtlijn, herkansingsmogelijkheid, studiebelasting en literatuur.

Al enige jaren is binnen Commerce afgesproken met de examinatoren dat de resultaten vóór de inzageprocedure in Osiris worden ingevoerd en definitief gemaakt.

Als er een cijferwijziging noodzakelijk is, gaat dit via een duidelijk gecommuniceerde "cijferwijzigingsprocedure", die tegenwoordig ook in OsirisZaak geregeld is. Een lid van de examencommissie geeft daarvoor wel/geen toestemming (gebaseerd op de reden die staat omschreven en eventuele inzageformulieren/bewijzen, die zijn bijgevoegd).

In verband met Covid-19 zijn op grond van art 7.13 lid 2, sub L WHW vooral voor (alternatieve) toetsvormen door de examencommissie tijdens het verslagjaar nieuwe richtlijnen en adviezen gegeven.

Deze waren met name gericht op

- borging leerdoelen en eindniveau;
- fraudebeperking;
- bewaking privacyregels;
- organiseerbaarheid/technische uitvoerbaarheid;
- voorkomen van studievertraging.

Omdat veel toetsen een vormwijziging ondergingen vanwege het online (thuis) toetsen werd er veelal afgeweken van de toetsschema's in de OER (Hogeschoolgids, hoofdstuk 10). Een akkoord van de examencommissie is daartoe vereist.

De creativiteit van veel docenten is (uiteindelijk met mooi succes!) op de proef gesteld, aangezien er HR-breed al snel een verbod volgde voor (online) proctoring.

Een HR-breed gedeeld aanvraagformulier voor een akkoord voor een alternatieve toetsvorm werd al snel door de docenten omarmd. De aanvragen stroomden binnen bij de examencommissie en met vereende krachten zijn er tenslotte in ruim vier maanden 44 officiële besluiten van de examencommissie over goedkeuring voor een alternatieve toetsvorm gevolgd.

Tenslotte zijn er diverse aanwijzingen gegeven over privacy en fraudebestendigheid vanwege de online af te nemen toetsen, die met name in de op een na laatste tentamenperiode van het verslagjaar (de "intelligente" lockdownperiode) in "een niet gecontroleerde omgeving" (thuis) afgenomen werden.

5.2. Uitkomsten/bevindingen bij de toepassing van die richtlijnen

Aandachtspunten in de loop van dit verslagjaar waren:

- Vanaf medio maart 2020 het constructief overleg tussen examencommissie en onderwijsmanagement over de aanwijzingen en richtlijnen over de alternatieve toetsvormen i.v.m. Covid-19;
- formaliseren van die richtlijnen in beleid van het management;
- monitoring toetsresultaten van de alternatieve toetsvormen;
- de monitoring laatste fase uitfasering oude curricula CE en ORM: met name gaat het hier om aandacht voor de studievertrager "oude stijl".

In goed overleg met het opleidingsmanagement zijn deze aandachtspunten opgepakt en naar tevredenheid uitgevoerd.

De richtlijnen en aanwijzingen m.b.t. de alternatieve toetsvormen stuitten in het begin op enige weerstand bij het onderwijsmanagement omdat de examencommissie uiterst zorgvuldig wilde zijn in het accorderen van de alternatieve toetsvormen, met name vanwege de fraudebestendigheid en privacygevoeligheid.

Naar aanleiding van gebeurtenissen in het vorige verslagjaar én vanwege de visitaties NVAO van beide opleidingen, zijn de cursusomschrijvingen in Osiris aangepast en aangevuld en ook het maken van studiehandleidingen is wederom in gang gezet.

Met de voorzitter examenkamer wordt op zeer regelmatige basis de status van studievertragers "oude stijl" besproken, met name voor sommige studenten als het gaat om de (geadviseerde) overstap naar een nieuw examenprogramma van een community. Het visitatiepanel AeQui vermeldt in de samenvatting van haar rapport n.a.v. de visitatie van de opleiding Commerciële Economie, dat "zij de zorgvuldige wijze waarop de uitfasering van het oude curriculum CE en CE-deeltijd plaatsvindt, waardeert".

5.3. Trends en/of aandachtspunten

Aandachtspunten voor aankomend studiejaar zijn (soms in verband met en afhankelijk van de status Covid-19):

- ontwikkeling online onderwijs en – toetsing;
- (online) proctoring;
- privacyregels;
- blijvende onderlinge afstemming curricula community's opleiding CE zowel voor de propedeuse- als de hoofdfase.

6. Vrijstellingenbeleid

6.1. Aantal vrijstellingen

Door de examencommissie wordt het vrijstellingenbeleid gehanteerd zoals dat is neergelegd in artikel 9.8 Hoofdstuk 9, Hogeschoolgids.

Zij verleent slechts vrijstelling voor het afleggen van één of meer tentamens op grond van eerder met goed gevolg afgelegde tentamens, als dit voor wat betreft leerdoelen en niveau genoegzaam is aangetoond.

In het verslagjaar zijn 43 verzoeken om (individuele) vrijstelling gehonoreerd. Het aantal verzoeken voor vrijstellingen is gestegen. Dit heeft met name te maken met de toename van het aantal Vwo-studenten en zij-instromers.

De verzoeken van deze (totaal 36) studenten worden, op basis van een mandaatprocedure door Bureau Studentzaken behandeld (zie hoofdstuk 18.2).

Zij stromen in in de zgn. versnelde route op grond van een Vwo-opleiding of een soortgelijke studie aan een universiteit of hogeschool.

Met name de kenniscursussen worden vrijgesteld.

De aanvullende gronden die hiervoor zijn opgenomen in Hoofdstuk 10 Hogeschoolgids, zijn:

- vwo-studenten staan conceptueel sterker in de geboden stof en praktijkopdrachten;
- vwo-studenten beschikken over interactieve cognitieve strategieën;
- vwo-studenten leren zelfstandiger en hebben een langere spanningsboog.

De meeste VWO-studenten slagen erin om de studie in 3 jaar met succes af te ronden.

In het curriculum, waar kenniscursussen een directe relatie hebben met projecten én de mogelijkheid wordt geboden om te compenseren, zorgt overigens voor een zeer beperkt aantal vrijstellingsverzoeken. Het toch deelnemen aan een tentamen over lesstof, die al beheerst wordt, kan voordeliger zijn.

6.2. Trends en/of aandachtspunten

Aandachtspunt is het verleende mandaat aan Bureau Studentzaken over de “categorale vrijstellingen” voor VWO-instromers. Momenteel is dit een onderwerp van discussie. Met name het woord “categoraal” lijkt niet op zijn plaats. Aanpassing van het mandaat is dan een overweging.

Volgens het boekje “Juridisch Vademecum Examencommissies HO” kunnen standaardbesluiten over vrijstellingen gemandateerd worden aan bijvoorbeeld de ambtelijk secretaris. In het geval van de instroom VWO is er hier ook sprake van standaardbesluiten, maar mogen deze gemandateerd worden aan Bureau Studentzaken? Wellicht komt op deze vraag binnenkort antwoord.

De samenvoeging van de Bureaus Studentzaken binnen HRBS vanaf 1 januari 2021 zal ook invloed hebben op dit antwoord.

7. Gevolgde deskundigheidsbevordering/scholing

7.1. Aard en omvang van de activiteiten (collectief en individueel)

Alle leden van de examencommissie hebben afgelopen studiejaar in oktober 2019 en januari 2020 bij de HR-Academy, zoals gepland, de “professionaliseringscursus examencommissie” met goed gevolg afgerond.

In januari 2020 hebben alle leden van de examencommissie HRBS (i.c. de leden van de examenkamers Finance, Management en Commerce) deelgenomen aan de interactieve workshop *De Bestuurlijke Kaart*. De voorzitter van de examencommissie HRBS heeft de workshop geïnitieerd door contact te leggen met Pieter Huisman, bijzonder hoogleraar Onderwijsrecht. De workshop is verzorgd door Pieter Huisman, bijzonder hoogleraar onderwijsrecht Erasmus School of Law en Roel van Krieken, senior-adviseur bij Hobéon. De directeur HRBS en een lid van het College van Bestuur waren eveneens aanwezig.

Op 27 maart 2020 hebben de leden een webinar van Surf over *online proctoring* gevolgd.

Het was de bedoeling dat er weer door alle leden deelgenomen zou worden aan het *congres Vereniging Hogescholen* in april 2020. In verband met Covid-19 is het congres afgelast.

Op 13 mei 2020 heeft de voorzitter een webinar van een docent ORM gevolgd over (*Online Toetsen in Remindo*)

Op 30 juni en 1 juli 2020 hebben enkele leden de webinars *Toetsen op Afstand* en *corona-gerelateerde issues* bijgewoond, beiden verzorgd door de Vereniging Hogescholen en de laatstgenoemde i.s.m. de heer Frans de Vijlder.

7.2. Deskundigheid inzake beoordelen toetskwaliteit (SKE/BKE-certificaten)

Toetsdeskundigheid examenkamerleden:

E. van Herwijnen	- Professionaliseringscursus/ pedagogisch-didactisch diploma HRO
S. Nassiri	- BKO, start SKE in december 2019, nog niet afgerond
M. Godschalx	- BKO, start SKE z.s.m. (uit dienst HR m.i.v. 1 april 2020)
R. Broos	- BKO, start SKE z.s.m.
W Biseswar-Shankar	- lerarenopleiding (1e graad), SKE gevolgd, nog niet afgerond
K van Brakel	- BKO, BKE afgerond december 2019

7.3. Trends en/of aandachtspunten

Verdere professionalisering van zowel de leden van de examen- als toetscommissie is, zoals blijkt uit het hier bovenstaande schema, nog steeds een belangrijk aandachtspunt. Er was actie op ondernomen, maar Covid-19 heeft hierin wat roet in het eten gegooit. De voorzitter zal, in verband met het naderen van de pensioengerechtigde leeftijd, geen BKE/SKE meer gaan volgen.

Hoge prioriteit is vanaf begin maart 2020 terecht gegeven aan onlineonderwijs en online toetsing, met de daarmee samenhangende onderwerpen fraudebestendigheid en privacy (AVG). Daar is dan ook in rap tempo behoorlijk veel kennis over opgedaan!

We hopen van harte dat er met ingang van komend studiejaar 2020-2021 HRBS- en HR-breed weer de nodige professionaliserings- en toetsdeskundigheidstrainingen kunnen worden geïnitieerd door de overkoepelende examencommissie HRBS en het Platform Voorzitters Examencommissies HR.

8. Aanwijzing examinatoren

8.1. Benoemingsprocedure en profielschetsen

Dit verslagjaar zijn, evenals in vorige jaren, de examinatoren aangewezen volgens de HR-brede procedure. Dit houdt in dat het opleidingsmanagement van de diverse community's lijsten aanleveren met de namen van de docenten, die zij als examiner aangewezen zouden willen hebben. Deze lijsten worden door het examencommissielid dat afgevaardigde is van de desbetreffende community naast de profielschets/criteria voor aanwijzing (de zogenaamde kruisjeslijst) gelegd. Voor examinatoren die toetsen op eindniveau zijn aanvullende criteria. Voor de werving van nieuwe docenten zijn een relevante masteropleiding en/of recente ervaring in de beroepspraktijk belangrijke selectiecriteria.

Vervolgens worden de conceptlijst examinatoren teruggekoppeld naar het opleidingsmanagement, aangezien er meestal een paar "bespreekgevallen" zijn. Tenslotte wordt de definitieve lijst met aan te wijzen examinatoren in een vergadering van de examencommissie vastgesteld. De voorzitter van de examenkamer tekent de lijsten, waarna ze worden opgeslagen.

Er zijn geen examinarschappen ingetrokken in het afgelopen studiejaar.

8.2. Benoeming 'externe' examinatoren

Dit verslagjaar zijn, na evaluatie, met inachtneming van art.3 Reglement examenkamers en examinatoren (Hogeschoolgids HRBS 2019-2020) wederom externe examinatoren voor jaar 3 van de opleiding ORM en jaar 4 van de opleidingen ORM en CE (met uitzondering van de community SMM) ingezet.

Zij zijn schriftelijk door de examenkamer Commerce aangewezen als examiner eindniveau. Dit gebeurt op advies van interne examinatoren van de opleidingen, die op basis van een uitgebreid curriculum vitae een sollicitatiegesprek met deze externen hebben gevoerd. Deze personen hebben een functie in het bedrijfsleven, die past bij de opleidingen, en zijn allen in het bezit van een masteropleiding.

In samenspraak met de examencommissie en de HR-academie is er voor hen een trainingsprogramma opgesteld. Dit is ook een van de voorwaarden voor aanwijzing. Interne en externe examinatoren volgen dezelfde training, zodat zij hetzelfde kader meekrijgen voor het beoordelen en kalibreren.

Bij de trainingen is met name veel aandacht besteed aan het invullen van de beoordelingsformulieren. Dit behoeft een verbetering om ervoor te zorgen dat het uiteindelijk behaalde resultaat beter navolgbaar is.

8.3. Trends en/of aandachtspunten.

Het voornemen om (ook) de interne examinatoren via een officiële, persoonlijke brief op de hoogte te stellen van hun benoeming is **niet** uitgevoerd. Besloten is om hiermee te wachten tot studiejaar 2021-2022 en de interne examinatoren eerst hierop voor te bereiden.

Bovendien is de vraag of er in de aanwijzingsbrief ook sprake moet zijn van een bepaald deskundigheidsgebied waarbinnen een examiner mag functioneren.

De kosten die verbonden zijn aan het werken met externe examinatoren en het hogere risico op snel verloop lijken voortzetting van deze werkwijze tot dusver niet in de weg te staan.

9. Betrokkenheid bij accreditaties

9.1. Aard van betrokkenheid

De examencommissie is in het verslagjaar betrokken geweest bij de accreditatie (beperkte beoordeling) van de opleiding Commerciële Economie in december 2019.

De voorzitter van de examencommissie wordt uitgenodigd om deel te nemen aan de diverse besprekingen vooraf (met onderwijsmanagers, docenten en onderwijskundigen), alsmede de zogenaamde “proefvisitatie”.

Tijdens de visitatie heeft zij, samen met de voorzitter van de opleidingscommissie CE en leden van de curriculumcommissie en interne medezeggenschapsraad, drie kwartier gesproken met het visitatiepanel.

Omdat de opleiding bestaat uit vier community's (differentiaties) met elk een apart examenprogramma en een geheel nieuwe vorm van afstuderen, was deze accreditatie op voorhand redelijk spannend.

Uiteindelijk heeft de opleiding CE van het visitatiepanel van AeQui het totaaloordeel “positief” ontvangen!

De opleiding voldoet aan alle standaarden (1,2,3 en 4). Het panel heeft haar waardering uitgesproken over de onderwijsvernieuwing die in gang is gezet met het creëren van community's en de bijbehorende didactische uitgangspunten.

9.2. Effecten van betrokkenheid

De examenkamer Commerce heeft ‘slechts’ twee opleidingen onder haar hoede. De studentenpopulatie bedraagt echter bijna 3.500.

Het contact met beide opleidingen is, ondanks dat de leden van de examenkamer hun onafhankelijke positie bewaken, al jaren bijzonder goed. Er wordt op gezette tijden over allerlei onderwerpen met het opleidingsmanagement van gedachten gewisseld. De contacten van de leden met de docenten uit hun domein zijn goed.

Deze samenwerking is of wordt ten tijde van een visitatie niet daadwerkelijk anders. Het vertrouwen in elkaar is er en betaalt zich dan ook uit in een mooi resultaat.

10. Betrokkenheid bij nieuwe onderwijsactiviteiten

10.1. Aard van betrokkenheid

De examenkamer Commerce is afgelopen verslagjaar niet betrokken geweest bij nieuwe routes, varianten of curricula, maar wel bij nieuwe toetsvormen. Voor dat laatste wordt verwezen naar Hoofdstuk 3

10.2. Effecten van betrokkenheid

N.v.t.

11. Beoordeling van programma's KiesOpMaat

11.1. Ervaringen bij aanvragen van individuele studenten

Aanvragen van individuele studenten voor het volgen van een minorprogramma KiesOpMaat kunnen ingediend worden via Osiris "mijn zaken".

De examencommissie heeft in het verslagjaar de aanvragen nog "op papier" beoordeeld, omdat studenten onvoldoende voorbereid bleken te zijn. Achteraf bekeken was dit niet handig, aangezien we daar komend studiejaar de wrange vruchten van zullen plukken. We willen de behaalde resultaten van de minors wel via Osiris Zaak laten verwerken, maar dan zullen de "op papier" beoordeelde leerovereenkomsten achteraf alsnog in het systeem geupload moeten worden.

Aan het MinorBureau is vriendelijk gevraagd ons daarbij te helpen.

11.2. Ervaringen bij verzoeken om toestemming minors bij andere instellingen

Over het algemeen vinden veel studenten van Commerce de weg naar KiesOpMaat en zoeken een verbredende of verdiepende minor bij een andere Hogeschool. Er wordt zelden toestemming voor een gekozen minor geweigerd. Dit gebeurt met name wanneer de minor de major voor een groot deel overlapt. De meeste studenten kiezen er echter voor om hun studie met de minor te verbreden en wagen zich op een ander, maar wel gerelateerd, kennisgebied of kiezen voor een minor waar zelfontplooiing centraal staat.

Voor de meeste studenten viel de minor buitenland in het water vanwege corona. De meeste studenten, die in het voorjaar zouden vertrekken, zijn in Nederland gebleven om daar nog aan te sluiten bij een minor op de eigen hogeschool. Sommigen moesten hun minor in het buitenland afbreken en lopen daardoor studievertraging op.

12. Verstrekte getuigschriften

12.1. Aantal verstrekte getuigschriften

Er zijn in het verslagjaar totaal voor beide opleidingen 593 getuigschriften propedeuse en 573 getuigschriften bachelor uitgereikt.

Dit aantal verschilt niet heel veel van dat in vorig verslagjaar (663 resp. 545).

Het slagingspercentage bij de propedeuse (nominaal=normaal) bedroeg bij de community's tussen de 50 en 65%. Deze daling komt mede door de plotselinge verandering van onderwijs geven en toetsafname (online) door de coronacrisis. Vooral eerstejaars studenten moesten daar heel erg aan wennen. Een mogelijke tweede oorzaak kan zijn dat er al in april 2020 bekend gemaakt werd dat het negatief Bindend Studieadvies dit jaar geen effect zou hebben, m.a.w. eerstejaars studenten mochten- ook met minder dan 60 EC - hun opleiding voortzetten. Dat nam wellicht de drive om de propedeuse te halen binnen het studiejaar bij een aantal studenten weg.

De opleidingen hebben aan het einde van dit verslagjaar een tweede lichting afstudeerders na de vernieuwing van het curriculum. Het betreft het aantal studenten gestart in cohort 2015 en 2016. Zij hebben hun diploma binnen 4 of 5 jaar gehaald. Het diplomarendement is bij alle community's gestegen naar rond de 50%.

Het management streefde naar een percentage van minimaal 50%. Dat is, ondanks de coronacrisis, dus gelukt!

12.2. Trends en/of aandachtspunten

Studenten verliezen soms door het alleen maar thuis zijn en het volgen van online lessen hun motivatie om te studeren. Dat is begrijpelijk. Een klein deel vaart er echter wel bij.

Voor de bachelorgetuigschriften is er geen groot verschil in de aantallen. Hieruit blijkt veel meer dat studenten juist in deze fase graag willen afstuderen, ondanks het feit dat veel lessen, toetsen en het afstuderen online hebben plaatsgevonden.

13. Fraude en preventie

13.1. Geconstateerde fraude en onregelmatigheden bij toetsen

Het aantal fraudegevallen is ten opzichte van vorig verslagjaar behoorlijk gestegen van 47 naar 73 gevallen.

Ook hier speelt de coronacrisis een rol. Met name de online toetsen, omgezet van schriftelijk (in een gecontroleerde omgeving) naar bijvoorbeeld een opdracht (in een ongecontroleerde omgeving: thuis online) geeft studenten de mogelijkheid om met elkaar te appen of anderszins te overleggen. Online proctoring was (en is) bij de HR niet toegestaan. Een fraudebestendige thuistoets maken was in het begin dan ook behoorlijk lastig. De fraudegevallen worden beschouwd als een “gecalculeerd risico” binnen deze uitzonderlijke situatie. Om het (bachelor-)niveau te handhaven, wordt er echter wel altijd tegen opgetreden en zijn er consequenties in de vorm van een officiële berisping in jaar 1, uitsluiting van een (aantal) toets(en) in de hogere jaren tot uitsluiting van tentamens voor een periode van 6 maanden bij recidive.

Tot net voor de zomervakantie viel het aantal gevallen erg mee. Maar op de valreep werd bij één tentamen een behoorlijk aantal gevallen van plagiaat geconstateerd. Studenten (21) uit één eerstejaarsklas hadden elkaar geappt, samenvattingen gebruikt en overlegd tijdens die toets en concipieerden vervolgens antwoorden die tenslotte letterlijk (met alle taalfouten erbij) van collega-studenten werden overgenomen. Dit, ondanks het feit dat o.a. persoonlijke meningen (over bijvoorbeeld verschillende cases) werden gevraagd. Het leek even alsof die studenten genoeg hadden van de situatie en het ze niet zoveel meer kon schelen. De meesten gaven toe ongeoorloofd samengewerkt te hebben. Zij kregen allemaal een officiële berisping en moesten het tentamen herkansen.

Enige tijd later, al bij het volgende tentamenblok 4 weken later, waren we beter in staat om online toetsen zodanig af te nemen (bijvoorbeeld door de mogelijkheid een tijdsblok in te stellen en het feit dat studenten niet meer konden navigeren binnen de toets) dat overleg met elkaar de kans, op het niet binnen de tijd kunnen afronden van de toets, te groot maakte. Overall is er overigens op het gebied van fraude en fraudepreventie in dit verslagjaar weinig veranderd ten opzichte van andere verslagjaren.

Het CBE heeft onze sancties bij de drie ernstige fraudezaken van vorig verslagjaar, te zwaar bevonden. Ze werden gedeeltelijk gegrond verklaard en de sancties moesten teruggebracht worden van een jaar naar een half jaar i.v.m. disproportionaliteit. In dit verslagjaar zijn we iets coulanter geweest, maar bij recidive blijven we zeer streng. Gelukkig komt recidive tot nu toe zelden voor.

13.2. Praktijken op het gebied van fraude door studenten

Van het aantal fraudegevallen, betreft het in veel gevallen het plegen (in meerdere of mindere mate) van plagiaat. Tijdgebrek en/of persoonlijke omstandigheden worden aangedragen als oorzaak, maar het komt tegenwoordig ook iets vaker voor dat studenten ontkennen ook maar een zin overgenomen te hebben van een medestudent of van een website. Het plagiaatprogramma Ephorus geeft echter duidelijk de bron aan en in veel gevallen betreft het werk van medestudenten, die erbij gehaald kunnen worden. Het bewijs is dan onomstotelijk.

Dat is anders bij de vermeende fraude bij online toetsen. Examinatoren hebben soms, naar hun mening, onomstotelijk bewijs van fraude (“ongeveer” dezelfde, vaak foute, antwoorden gegeven). Helaas is dit bewijs vaak onvoldoende hard te maken.

Identiteitsfraude is met online thuis toetsen goed mogelijk, maar oncontroleerbaar. Met name kennis toetsen afnemen in een gecontroleerde omgeving heeft dan ook onze voorkeur.

Gelukkig kon dat in de toetsblokken van kwartaal vier alweer, zij het op beperkte schaal, plaatsvinden.

13.3. Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door studenten

In Hoofdstuk 11 van de Hogeschoolgids staat summier een sanctiebeleid beschreven. Dit wordt door de examencommissie, indien mogelijk, gehanteerd. Bij een eerste geval van plagiaat in jaar 1 wordt (naast het ongeldig verklaren van de desbetreffende toets) alleen een “officiële berisping” gegeven en niet daarnaast nog uitsluiting van de eerste reguliere kans van (een) toets(en) t.w.v. ongeveer 4 EC's.

(Jaarverslag Examencommissie Instituut voor Commercieel Management 2018-2019 Pagina 35)

Alle rapporten, uitgewerkte opdrachten, verslagen, betogen en uiteraard de scripties worden geupload in Cumlaude en gaan dan automatisch door het plagiaatprogramma “Ephorus”. De capaciteit van Ephorus is voor ons Instituut vooralsnog voldoende.

Aan het begin van ieder studiejaar geven de leden van de examencommissie bij hun community een presentatie aan de docenten over onze taken en bevoegdheden. Een preventief verhaal over fraude (plagiaat) is daar onderdeel van. De docenten wordt dringend geadviseerd om studenten tijdens coachingsgesprekken daarover te informeren.

13.4. Praktijken op het gebied van fraude door examinatoren

De examencommissie heeft afgelopen verslagjaar geen fraude door examinatoren geconstateerd. Goede voorlichting aan de docenten bij de start van een nieuw studiejaar, met name voor de nieuwe docenten, is daarbij onontbeerlijk.

13.5. Sancties en preventiemaatregelen n.a.v. fraude door examinatoren

Niet van toepassing.

13.6. Trends en/of aandachtspunten

Goede voorlichting aan studenten (én docenten) over plagiaat en de do's en don't's bij het doen van (praktijk-) onderzoek wordt, vanwege de mogelijkheden, steeds belangrijker. In het sanctiebeleid, met name uitsluiting van toetsen etc. dient rekening gehouden te worden met de grootte van de cursussen (tot 30 EC's per stuk) in relatie tot “een studeerbaar programma”.

14. Toetsgerelateerde klachten

14.1. Aantal toetsgerelateerde klachten en aantal gegrond

Het aantal toetsgerelateerde klachten is iets afgenomen (van 36 naar 23). Dit zijn de klachten die ingediend zijn via Osiris plus de klachten die door studenten rechtstreeks bij klacht@hr.nl worden ingediend. Die laatste klachten komen dan direct bij het CBE, zonder dat de examencommissie een uitspraak heeft gedaan. Deze klachten worden terugverwezen, maar krijgen wel een zogenaamd BKG-nummer mee. Dat maakt verwarring met échte beroepszaken groot.

Met name nu de vorig studiejaar aangekondigde procedurewijziging bij “bezwaar tegen een resultaat” is ingegaan (zie ook de alinea hieronder en dit hoofdstuk in het jaarverslag 2018-2019) lopen deze zaken door elkaar. Hierop wordt actie ondernomen door het PVE (Platform Voorzitters Examencommissies HR) om dit in goede banen te gaan leiden.

De examencommissie heeft dit verslagjaar bij de beoordeling van de klachten gericht op het beoordelingsproces de opdracht (van het CBE) om in eerste instantie een schikkingspoging te bewerkstelligen. Dit komt meestal neer op een gesprek met de student waarbij de inzage- en beoordelingsprocedure nogmaals duidelijk worden uitgelegd.

In een enkel geval zag de examencommissie aanleiding om een zaak te schikken (inzageprocedure alsnog op de juiste wijze afronden) of toch een onafhankelijke derde examiner aan te wijzen (beoordelingsprocedure ondoorzichtig). De meeste zaken worden daarna ingetrokken of studenten reageren niet meer. In een enkele zaak gaat de CBE-procedure verder en schrijft de examencommissie, met hulp van de desbetreffende examiner, een verweerschrift. Dan volgt een mondelinge behandeling en een uitspraak CBE.

Klachten over bijvoorbeeld te korte tentamentijd of vragen in een tentamen over niet behandelde lesstof werden ongegrond verklaard, aangezien slechts één of twee studenten daarover een klacht hadden ingediend. Corona-gerelateerde klachten (ziekte/quarantaine) werden verwezen naar de decaan/bureau studentzaken i.v.m. een eventuele extra toetskans aan het einde van het studiejaar.

14.2. Trends en/of aandachtspunten

Vanwege de wijziging van de bezwaarprocedure is het aantal bezwaren tegen een beoordeling wel toegenomen. Studenten zijn vaak in de veronderstelling dat het CBE het toegekende resultaat kan veranderen. Dat is niet het geval, aangezien ze slechts onderzoeken of de beoordelingsprocedure correct is doorlopen en het resultaat goed tot stand is gekomen. Dit zal duidelijker aan studenten en examinatoren gecommuniceerd dienen te worden.

15. Hoorzittingen examenkamer

15.1. Aantal hoorzittingen

Het aantal hoorzittingen is in dit verslagjaar behoorlijk gestegen (van 61 naar 81). Studenten worden bij fraude standaard gehoord en het aantal fraudezaken is toegenomen. Als de examencommissie een klacht met betrekking tot een toets door middel van een “voorgenomen besluit” ongegrond verklaard, moet de student (wettelijk bepaald) in de gelegenheid gesteld worden gebruik te maken van een hoorzitting. De beslissing om te worden gehoord, mogen studenten via het digitale systeem zelf nemen. In de praktijk blijkt dat, als een voorgenomen besluit al goed is gemotiveerd, studenten afzien van de gelegenheid om gehoord te worden. Dit scheelt ook in het aantal hoorzittingen. In sommige gevallen worden docenten bij klachten over beoordeling van een toets ook gehoord. Er worden dan met name vragen gesteld over de beoordelingsformulieren of verschillen tussen de cursusomschrijving in Osiris en de studiehandleiding. Bij het indienen van een verzoek voor een extra toetskans of vrijstelling krijgen studenten vooraf (bij Osiris “mijn zaken”) veel informatie over de vereisten waaraan voldaan dient te worden. De meeste studenten, die dan al constateren dat ze niet voldoen aan een of meer vereisten zien vervolgens af van het indienen van het verzoek. Dit scheelt eveneens in het aantal verzoeken dat uiteindelijk wordt afgewezen en dus in het aantal hoorzittingen.

15.2. Trends en/of aandachtspunten

Er is sprake van weinig hoorzittingen bij toetsgerelateerde klachten van studenten. Het is niet onderzocht wat de oorzaak hiervan is. Het goed motiveren van de “voorgenomen” besluiten lijkt aannemelijk.

16. Aantal beroepszaken CBE

16.1. Aantal beroepszaken bij CBE en aantal gegrond

Drie studenten zijn einde vorig verslagjaar in beroep gegaan tegen het besluit van de examencommissie waarin hen wegens ernstige fraude een zware maatregel werd opgelegd (stage waarbij fraude werd gepleegd moet overnieuw + zes maanden uitsluiting van toetsing). Allen hadden ze bezwaar tegen de hoogte van de opgelegde sanctie. Alle zaken werden door het CBE gedeeltelijk gegrond verklaard. De sanctie werd te zwaar bevonden. De examencommissie heeft de sanctie aangepast (alleen stage overnieuw, geen uitsluiting van toetsing).

Er is een student in beroep gegaan bij het CBE omdat hij het niet eens was met zijn behaalde resultaat voor het afstuderen. Het CBE heeft deze zaak, na grondig verweer van de examencommissie (samen met de coördinator/examinator afstuderen), ongegrond verklaard. Vervolgens is deze student in beroep gegaan bij het CBHO in Den Haag. Daar is de zaak behandeld en werd de examencommissie gevraagd de zaak te schikken. Daartoe is een poging ondernomen, maar uiteindelijk niet gelukt. Het CBHO heeft, vreemd genoeg, tot op heden geen uitspraak gedaan.

16.2. Trends en/of aandachtspunten

Het aantal beroepszaken neemt behoorlijk toe nu elk bezwaar tegen een resultaat bij het CBE ingediend moet worden. Het komt echter bijna nooit tot een mondelinge behandeling, maar blijft bij de “schikkingspoging” uitgevoerd door de examencommissie,

De vrees van het CBE dat de procedurewijziging zou zorgen voor een enorme toename lijkt, in ieder geval voor wat betreft onze opleidingen (CE en ORM), nog mee te vallen.

Studenten ontkennen iets vaker bij fraudezaken en vinden na een bekentenis een sanctie vaak onnodig, omdat de desbetreffende cursus ook al ongeldig wordt verklaard.

Aandachtspunt blijft om de studenten goed voor te lichten over zowel de definities als de gevolgen van fraude.

17. Overige aangelegenheden

Sinds een aantal jaren bestaat er binnen de HR een HR-breed voorzittersoverleg (opgericht in het collegejaar 2013-2014), waarin de nadruk ligt op kallibratie en professionalisering. Inmiddels is dit voorzittersoverleg uitgegroeid tot een (tot en met dit verslagjaar nog informeel) platform met een eigenstandige positie, dat ook als regelmatig gesprekspartner fungeert voor het College van Bestuur (CvB) en directeuren over onderwerpen die alle examencommissies aangaan.

Het overleg vond ongeveer zesmaal per collegejaar plaats, waarvan twee in aanwezigheid van de voorzitter van het CvB, maar vanwege sterke aanbevelingen tot verdere professionalisering van de examencommissies is er nu maandelijks een overleg. Twee of drie daarvan zijn thematisch.

De voorzitter van de examenkamer Commerce is ook voorzitter van het Platform Voorzitters Examencommissies HR (PVE).

Dit verslagjaar zijn er elf bijeenkomsten geweest, waarvan drie in het bijzijn van de voorzitter van het CvB.

Het dagelijks bestuur (voorzitter en vicevoorzitter) van het PVE zijn in de tweede helft van dit studiejaar nauw betrokken geraakt bij alle HR-brede onderwijs- en toetsgerelateerde zaken in verband met de coronacrisis. Dit houdt de lijntjes kort.

De eerste bijeenkomst van het PVE in dit studiejaar was de nieuw in het leven geroepen “benoemingsbijeenkomst leden examencommissies HR” op 31 augustus 2019. Een bijeenkomst waar de voorzitter van het CvB persoonlijk aan een lid van de diverse examencommissies de benoemingsbrieven én (als presentje) een exemplaar van de WHW overhandigde. Het samenzijn werd afgesloten met een borrel. Een goede start van een heel bijzonder studiejaar, bleek achteraf.

Onderwerpen die binnen het PVE onder meer zijn besproken in dit verslagjaar:

- Onderzoeksrapport jaarverslagen examencommissies 2018-2019: n.a.v. dit onderzoeksrapport is er eind juli 2020 door het CvB besloten om voor het eerst de jaarverslagen én het onderzoeksrapport te publiceren!
- Maatregelen i.v.m. de coronacrisis: het dagelijks bestuur van het PVE is naast de reguliere PVE-bijeenkomsten, bijna wekelijks om de tafel gevraagd bij het crisisteam HR (CCMT) om belangrijke zaken m.b.t. tentaminering en examinering (organisatie, fraudebestendigheid, privacy, proctoring, etc.) te bespreken;
- Project Vernieuwing Hogeschoolgids;
- Resultaat invoer minor/studieonderdelen buitenland;
- Conversie;
- Vernieuwing benoemingsprocedure leden examencommissies

18. Bijlagen

18.1. Kwantitatieve gegevens

18.1.1. Faciliteiten (in fte voor leden, voorzitter en secretaris)

Faciliteiten voor de examenkamer Instituutstotalen: in fte (voorzitter, leden, secretaris)	2019/2020				2018/2019				2017/2018			
	in fte				in fte				in fte			
	vz	leden	secr	totaal	vz	leden	secr	totaal	vz	leden	secr	totaal
COM	0,8	1,0 (0,8)	0,8	2,6 (2,4)	0,8	1,0	0,8	2,6	0,6	0,5	1,0	2,1
CTO	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
EAS					0,5	0,8	0,8	2,1	0,5	0,9	0,9	2,3
IBK					0,4	0,6	0,6	1,6	0,4	0,8	0,6	1,8
IFM					0,5	0,8	0,3	1,6	0,5	0,8	0,3	1,6
IGO B					0,4	1,4	0,8	2,6	0,4	1,4	0,8	2,6
IGO AvB (Masters)	X	X	X	X	0,1	0,03	n.i.	0,1	0,1	0,03	n.v.t.	0,1
ISO					0,3	1	n.i.	1,3	0,3	1	n.i.	1,3
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verisk	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
IvG-Masters	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
IvG					0,4	0,9	1,6	2,9	0,4	1	1,6	3,0
IvL- Lero	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
IvL					0,6	1,1	0,6	2,3	0,6	1,1	0,6	2,3
RAC					0,7	1,3	n.i.	2,0	X	X	X	X
RBS					0,5	1,2	n.i.	1,7	0,9	0,7	n.i.	1,6
RMI					0,2	0,3	0,1	0,6	0,2	0,8	0,2	1,2
WdKA					0,3	0,5	0,6	1,4	0,2	0,6	0,6	1,4
in uren												
Totaal in fte					6,1	11,5	6,8	24,4	5,5	10,2	7,2	22,9

18.1.2. Aantal vergaderingen in het studiejaar 2019-2020

Plenaire vergaderingen Aantallen	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI		37	38	35	29
COM	22	35	22	30	30
CTO		X	X	X	X
EAS		22	29	22	22
IBK		41	42	39	30
IFM		13	13	13	n.i.
IGO B		20	22	22	20
IGO AvB (Masters)	X	3	3	3	3
ISO		23	25	21	21
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	22	22
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	27	41
IvG-Masters	X	X	X	12	14
IvG		61	16	X	X
IvL- Lero	X	X	X	29	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	20	20
IvL		20	23	X	X
RAC		36	X	X	X
RBS		24	26	24	24
RMI		18	18	18	18
WdKA		14	11	11	10
Totaal		367	288	348	304

18.1.3. Aantal afgegeven getuigschriften per soort voor het studiejaar 2019-2020

Getuigschriften	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
Propedeuse					
CMI		463	453	421	455
COM	593	663	719	594	842
CTO		X	X	X	X
EAS		428	472	419	581
IBK		487	338	395	453
IFM		358	383	376	358
IGO B		722	645	522	594
IGO AvB	X	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
ISO		531	495	715	496
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	280	320
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	391	500
IvG-Masters	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
IvG		748	656	X	X
IvL- Lero	X	X	X	660	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	99	133
IvL		750	660	X	X
RAC		n.v.t.	X	X	X
RBS		480	522	566	542
RMI		149	169	182	191
WdKA		427	450	359	321
Totaal		6206	5962	5979	5786

Getuigschriften	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
Bachelor					
CMI		361	382	381	366
COM	573	545	528	542	524
CTO		X	X	X	X
EAS		447	472	315	325
IBK		393	280	374	339
IFM		286	307	353	263
IGO B		492	427	455	428
IGO AvB (Masters)	X	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
ISO		480	468	447	425
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	232	247
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	247	151
IvG-Masters	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
IvG		644	573	X	X
IvL- Lero	X	X	X	446	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	152	183
IvL		544	501	X	X
RAC		n.v.t.	X	X	X
RBS		424	357	427	329
RMI		144	156	126	111
WdKA		300	302	374	357
Totaal		5060	4753	4871	4048

Getuigsschriften Ad	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI		X	151	64	54
COM	X	X	361	74	56
CTO		X	X	X	X
EAS		X	48	42	55
IBK		X	127	155	177
IFM		X	53	58	29
IGO B		X	14	n.v.t.	n.v.t.
IGO AvB (Masters)	X	X	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
ISO		X	82	66	50
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	nvt	n.v.t.
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	11	17
IvG-Masters	X	X	X	n.v.t.	89
IvG		1	18	X	X
IvL- Lero	X	X	X	1	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
IvL		22	4	X	X
RAC		648	X	X	X
RBS		X	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
RMI		X	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
WdKA		X	37	34	28
Totaal		671	895	505	555

Getuigsschriften Masters	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
COM	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
CTO		X	X	X	X
EAS		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
IBK		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
IFM		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
IGO B		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
IGO AvB (Masters)	X	17	6	7	9
ISO		51	63	43	30
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	n.v.t.	n.v.t.
IvG-Masters	X	X	X	107	89
IvG		124	157	X	X
IvL- Lero	X	X	X	n.v.t.	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	24	25
IvL		16	26	X	X
RAC		n.v.t.	X	X	X
RBS		132	95	87	90
RMI		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
WdKA		57	156	47	54
Totaal		397	503	315	297

18.1.4. Verleende vrijstellingen per student

Verleende vrijstellingen per student Aantallen	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI		80	224	391	731
COM	43	21	40	43	74
CTO		X	X	X	X
EAS		6	26	69	194
IBK		38	38	89	136
IFM		56	109	121	176
IGO B		367	551	474	1159
IGO AvB (Masters)	X	26	9	41	26
ISO		1	16	19	48
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	10	18
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	62	57
IvG-Masters	X	X	X	26	17
IvG		107	130	X	X
IvL- Lero	X	X	X	555	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	5	62
IvL		420	407	X	X
RAC		96	X	X	X
RBS		16	130	117	76
RMI		1	23	12	16
WdKA		171	134	96	98
Totaal		1406	1837	2130	2888

18.1.5. Fraude en andere onregelmatigheden

Fraude en andere onregelmatigheden Aantallen (studenten)	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI		30	27	31	36
COM	73	47	17	68	65
CTO		X	X	X	X
EAS		24	26	28	35
IBK		14	26	90	100
IFM		34	51	43	48
IGO B		77	88	63	141
IGO AvB (Masters)	X	0	0	1	0
ISO		15	26	25	27
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	10	10
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	8	15
IvG-Masters	X	X	X	1	0
IvG		12	17	X	X
IvL- Lero	X	X	X	49	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	5	13
IvL		28	42	X	X
RAC		28	X	X	X
RBS		25	68	50	44
RMI		15	14	12	16
WdKA		13	11	32	12
Totaal		362	413	516	562

18.1.6. Toetsgerelateerde klachten

Toetsgerelateerde klachten Aantallen (waarvan gegrond)	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI		50 (36)	67 (29)	72 (24)	52 (?)
COM	23	36 (13)	47 (15)	21 (1)	38 (16)
CTO		X	X	X	X
EAS		40 (28)	45 (23)	13 (?)	40 (13)
IBK		63 (49)	86 (41)	48 (33)	125 (44)
IFM		131 (38)	137 (43)	99 (34)	110 (29)
IGO B		59 (9)	102 (5)	122 (34)	74 (37)
IGO AvB (Masters)	X	0	1 (?)	0	1 (?)
ISO		11 (3)	10 (2)	30 (9)	52 (24)
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	231 (104)	474 (194)
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	29 (7)	45 (24)
IvG-Masters	X	X	X	2	12 (7)
IvG		46 (8)	48 (4)	X	X
IvL- Lero	X	X	X	87 (49)	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	11	13 (8)
IvL		30 (21)	41 (?)	X	X
RAC		150 (36)	X	X	X
RBS		149 (35)	177(*)	84 (?)	34 (?)
RMI		26 (10)	10 (5)	11 (6)	16 (4)
WdKA		391 (341)	339 (298)	315 (256)	370 (316)
Totaal		1182 (627)	888 (442)	1175 (523)	1460 (716)

18.1.7. Hoorzittingen examenkamer

Hoorzittingen examenkamers Aantallen	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI		107	103	85	33
COM	81	61	65	73	n.i.
CTO		X	X	X	X
EAS		69	50	25	46
IBK		30	79	131	251
IFM		104	98	63	48
IGO B		149	200	133	137
IGO AvB (Masters)	X	0	0	0	3
ISO		17	31	30	34
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	25	37
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	21	28
IvG-Masters	X	X	X	2	0
IvG		26	6	X	X
IvL- Lero	X	X	X	29	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	6	17
IvL		32	43	X	X
RAC		148	X	X	X
RBS		55	37	n.i.	n.i.
RMI		19	10	15	23
WdKA		18	10	16	11
Totaal		835	732	654	668

18.1.8. CBE-zaken

CBE-zaken Aantallen (waarvan gegrond)	2019/2020	2018/2019	2017/2018	2016/2017	2015/2016
CMI		3 (3)	4 (0)	1	4
COM	7(1)*	4 (0)	1 (1)	2 (1)	2 (1)
CTO		X	X	X	X
EAS		4 (0)	15 (3)	4 (1)	5 (0)
IBK		6 (1)	4 (1)	17	13 (0)
IFM		2 (2)	8 (3)	5	14
IGO B		7 (0)	16 (1)	13	22
IGO AvB (Masters)	X	0	0	0	1
ISO		3 (1)	2 (1)	8	8
IvG-Ergo/Fysio/Logo/Verlsk	X	X	X	7	14
IvG-HBO-V, LGW, MIZ, MHV	X	X	X	11	13
IvG-Masters	X	X	X	1	0
IvG		12 (1)	6 (0)	X	X
IvL- Lero	X	X	X	6	n.i.
IvL-Pabo/M LI	X	X	X	0	0
IvL		1 (0)	4 (?)	X	X
RAC		1 (0)	X	X	X
RBS		7 (2)	7 (0)	8	20 (0)
RMI		3 (1)	4 (3)	5	5
WdKA		4 (0)	1 (1)	3 (1)	2
Totaal		57 (11)	57 (13)	91	83

*Ongegrond = 1

Gegrond = 0

Geschikt = 6

EXAMENCOMMISSIE HRBS K a m e r C o m m e r c e

Mandaat aan Toetscommissie HRBS Commerce studiejaar 2019-2020

De examencommissie van genoemd instituut BESLUIT, gezien de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WWH), en gelet op het bepaalde in artikel 4 lid 1 Reglement Examencommissies en Examinatoren, om:

mandaat te verlenen aan de toetscommissie van de opleidingen Commerciële Economie en Ondernemen & Retailmanagement, voor het borgen van de kwaliteit van tentamens en examens.

Inleiding

Volgens artikel 7.12 lid 2 WHW is de examencommissie het orgaan dat op objectieve en deskundige wijze vaststelt of een student voldoet aan de voorwaarden die de onderwijs- en examenregeling stelt ten aanzien van kennis, inzicht en vaardigheden die nodig zijn voor het verkrijgen van een graad. Op grond van art. 7.12b lid 1a WHW behoort het tot de wettelijke taak van examencommissies de kwaliteit van de tentamens en examens te borgen. Zij mag deze taak van artikel 7.12b lid 1a geheel of gedeeltelijk aan een toetscommissie mandateren. Het Reglement Examencommissies en Examinatoren (art. 4.1 onder g) voorziet in de mogelijkheid een toetscommissie te machtigen de toetspraktijk te onderzoeken.

De examencommissie blijft eindverantwoordelijk en stuurt de toetscommissie aan op grond van gemandateerde taken.

Samenstelling Toetscommissie

Onderstaande leden vormen de toetscommissie(s):

- Glenn van der Sande (voorzitter, opleiding Ondernemen & Retailmanagement)
- Birgit Doorschodt (lid, opleiding Ondernemen & Retailmanagement, algemeen)
- Frans van Gameren (lid, opleiding Commerciële Economie community SMM)
- René Broos (lid, opleiding Commerciële Economie, community's CMS, MOS)
- Rick Verhagen (lid, opleiding Commerciële Economie, community GMS)
- Dian van Arkel (lid, opleiding Commerciële Economie, community's CMS, MOS)

Mandaat

De Examencommissie besluit om zich te laten bijstaan in de uitoefening van haar wettelijke taak artikel 7.12b lid 1a WHW door een toetscommissie zoals bedoeld in artikel 4.1 onder g van het Reglement Examencommissies en Examinatoren.

De Examencommissie mandateert de toetscommissie de volgende taak uit te voeren:

- a) Het borgen van de kwaliteit van tentamens.
De toetscommissie betreft alle binnen de opleidingen aanwezige toetsvormen in hun onderzoek.
- b) De examenkamer gevraagd en ongevraagd adviseren over zaken die met de validiteit, betrouwbaarheid en/of inzichtelijkheid van tentamens en examens verband houden.

Werkwijze

- De examencommissie vraagt aan de toetscommissie om een planning waarin uiteengezet wordt hoe de komende vier jaar de kwaliteit van tentamens/cursussen gecontroleerd wordt. Verder vraagt de examencommissie aan de toetscommissie een planning op voor het lopende cursusjaar. Het streven is om de toetsen van de opleidingen minimaal één keer per vier jaar te controleren.
- In de planning wordt aangegeven welke tentamens het eindniveau toetsen. Deze planning zal door de examencommissie aan het begin van het cursusjaar besproken worden met de toetscommissie.
- De toetscommissie controleert de toetskwaliteit en het niveau van toetsen door systematisch toetsen te beoordelen met behulp van vooraf vastgestelde analyse- en rapportage-instrumenten/een door haarzelf opgestelde checklist.
- De toetscommissie plant ieder kwartaal een afstemmingsmoment met de examencommissie. Ten behoeve van deze afstemming stelt de toetscommissie een actueel overzicht op van de planning, de voortgang, de bevindingen en de geadviseerde bijsturing. De examencommissie blijft zelf verantwoordelijk voor bijsturing en zal de geboden informatie gebruiken om het opleidingsmanagement te adviseren over bijsturing (PDCA).
- De examencommissie houdt er in ieder geval toezicht op dat de wettelijke, aan de toetscommissie gemandateerde borgingstaken, correct en tijdig worden uitgevoerd. In geval van problemen rond de uitvoering van de gemandateerde borgingstaken, onderneemt de examencommissie actie richting het opleidingsmanagement en/of de instituutsdirectie.
- Na ieder overleg tussen de examencommissie en toetscommissie wordt hiervan een verslag overlegd en deze verslagen worden getotaliseerd in een jaarverslag. De toetscommissie levert uiterlijk einde studiejaar dit jaarverslag bij de Examencommissie in.

Dit besluit tot het mandaat toetscommissie voor het genoemd studiejaar wordt vastgesteld ter vergadering van de Examencommissie op 31 oktober 2019. Het mandaat wordt verstuurd naar

- Voorzitter Toetscommissie
- instituutsdirecteur,
- onderwijsmanagers.

Rotterdam, 31 oktober 2019

E.E. van Herwijnen
Voorzitter examenkamer Commerce HRBS

EXAMENCOMMISSIE HRBS
K a m e r C o m m e r c e

Mandaat aan
Bureau Studentzaken
studiejaar 2019-2020

Van: Examen**kamer** Commerce Hogeschool Rotterdam Business School (HRBS)
Aan: Bureau Studentzaken (HRBS)
t.a.v. mevrouw B. Doorschodt en mevrouw L. van Waes
Betreft: Mandaat 2019-2020

De Examen**kamer** Commerce Hogeschool Rotterdam Business School (HRBS) mandateert Bureau Studentzaken in studiejaar 2019-2020 de volgende taken uit te voeren:

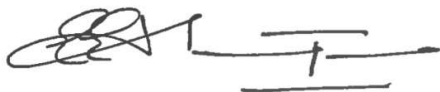
- het doen van een voorstel aan de examenkamer voor een (bundel) vrijstelling(en) op grond van competenties, die door een student aan een andere Hogeschool of Universiteit in Nederland zijn behaald. De gronden waarop de voorgestelde vrijstelling(en) berusten, dienen te voldoen aan artikel 9.8 van de Hogeschoolgids;
- het doen van een voorstel om vrijgesteld te worden van een deel van het curriculum (verkorte route) op basis van een vooropleiding (categorale vrijstelling) bijvoorbeeld VWO;
- het inhoudelijk behandelen en besluiten nemen over "bijzondere" verzoeken van studenten, die studeren met persoonlijke/medische omstandigheden over toetsing c.q. toetsorganisatie;
- bovenstaande voorgestelde vrijstellingen/besluiten vast te leggen in een contract, dat – na verlening van de (bundel/categorale) vrijstelling(en) d.m.v. ondertekening door de voorzitter van de examenkamer – wordt opgeslagen in het programma Acces, en ook in het persoonlijk dossier van de student.

Richtlijnen hiervoor zijn:

Bureau Studentzaken rapporteert over haar bevindingen ten aanzien van bovenstaande aan de examenkamer Commerce door te wijzen op de contracten die in Acces worden geplaatst en informeert het management (q.q. ondersteuning toetsorganisatie/examencommissie HRBS) over de uitvoering van bijzonderheden m.b.t. het doen van tentamens en/of de invoering van de vrijstellingen (als resultaat) in het examenprogramma van de student.

Besluitvorming over vrijstellingen ligt altijd bij de examenkamer.

Aldus besloten in de vergadering van de examencommissie
Rotterdam, 12 september 2019

mevrouw mr. E.E. van Herwijnen,
Voorzitter Examen**kamer** Commerce (HRBS)

P&C-cyclus Examenkamer Commerce – toetscommissie/onderwijsmanagement

Augustus	September	Oktober
Zomervakantie	Overleg Toetscommissie	Overleg Management
	Taken - Jaarplanning maken - Facilitering	Taken Nieuwe tc-leden werven
November	December	Januari
Overleg Toetscommissie	Overleg Management	Overleg
Taken Kwartaalrapportage bespreken	Taken Kwartaalrapportage bespreken	Taken
Februari	Maart	April
Overleg Toetscommissie	Overleg - Management - Toetscommissie	Overleg - Management - Toetscommissie
Taken Kwartaalrapportage bespreken	Taken - Kwartaalrapportage bespreken - coronacrisis bespreken	Taken Bespreken toetsing i.v.m. coronacrisis
Mei	Juni	Juli
Overleg - Management - Toetscommissie	Overleg - Management - Toetscommissie	Overleg - Management - Toetscommissie
Taken - Kwartaalrapportage bespreken - Bespreken toetsing i.v.m. coronacrisis	Taken - Kwartaalrapportage bespreken - Bespreken toetsing i.v.m. coronacrisis	Taken - Kwartaalrapportage bespreken - Bespreken toetsing i.v.m. coronacrisis